

HUDHUD

(STORIES)

SUMMER INSTITUTE OF LINGUISTICS
Publisher
1988

Published
in cooperation with
the Institute of Philippine Languages
and the
Department of Education, Culture and Sports
Manila, Philippines

Additional copies of this publication are
available from:

Book Depository
P.O. Box 2270 CPO
1099 Manila

Mayoyao Ifugao Storybook
90.1-1188-1C 54.40P-886036B
ISBN 971-18-0101-9

Printed in the Philippines

REPUBLIKA NG PILIPINAS
(Republic of the Philippines)
MINISTRI NG EDUKASYON, KULTURA AT ISPORTS
(MINISTRY OF EDUCATION, CULTURE & SPORTS)
MAYNILA
(MANILA)

TANGGAPAN NG
(OFFICE OF THE

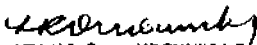
MINISTER
MINISTER)

PAUNANG SALITA

Bahagi ng ating yaman ang pagkakaroon ng iba't ibang wika at kultura sa ating bansa. Iba't ibang wika ang sinasalita ng iba't ibang pangkat na naninirahan sa ating kapuluan. Ikinararangal nating pangalagaan ang mayamang pamanang pangkalinangan ng mga pangkat na ito upang palaganapin ang pagkakaiba at ang pagmamalaki sa pambansang pagkakakilanlan.

Ang aklat na ito na nasusulat sa isa sa mga ketutubong wika sa Pilipinas ay naglalayong paunlarin ang kasanayan sa pagbasa at pagkaunawa, dagdagan ang kaalaman, patindihin ang pagmamalaki sa unang wika, at ihanda ang estudyante sa pagtanggap sa pambansang wika. Sa ganitong lepit, mawiwiling magbasa ang isang batang bago pa lamang natututong magbasa, at nagkakaroon siya ng tiwala sa sarili. Dahil dito'y nasisiyahan siyang magpatuloy ng pag-aaral upang maging bahagi ng pagpapaulad ng bansa.

Ikinararangal ng Kagawaran ng Edukasyon, Kultura at Isports na ipakilala ang aklat na ito bilang pinakahuli sa isang serye ng mga aklat na naglalayong palaganapin ang pagkatutong lumasa at sumulat. Sa pamamagitan ng pagpapalakas sa mga pangkat linggwistiko, pinalalakas din natin ang bansa.

LOURDES R. QUISUMBING
Kalihim

PREFACE

This is the first book of Mayoyao stories to be published. The purpose of this book is to provide vernacular reading material and to preserve the stories. These stories have many versions, of which one each has been selected for this book.

Many people have helped with the preparation of this book; special thanks are due to Pastora Carmen Sabelo and Mrs. Pilar Banayan.

Mr. William Gopeng kindly produced the illustrations.

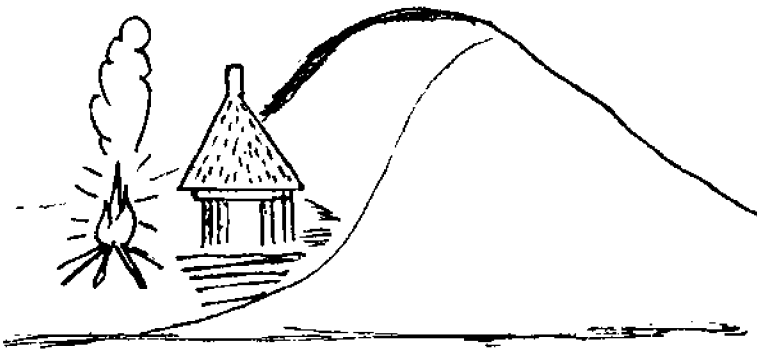
CONTENTS

	PAGE
1. Pfukhan ay Pangorchihon	1
2. Akhinnaja ay Aligkhujon	7
3. Akhinnaja ay Pfu'pfu"at	22
4. Pfa"or'or ay Tu'tu"ag	34

PFUKHAN AY PANGORCHIHON.

Anu cha Pfukhan ay Pangorchihon. Hempfalay cha Pangorchihon ay Pfukhan ja gwan oh'ohha an empfalay cha an hi Pangodjagwon an lala'e. Ja immilog hi Pangodjagwon ja inalin Pangorchihon hi, "Ma'ata i ta omapar, Pangodjagwon." Ja inalin Pangodjagwon hi, "Aa, umuy ta ta i ta omapar." Ja empacheh cha ja i cha emmapar.

Ja teneynan cha hi Pfukhan. Emmo'ohha ken hi Pfukhan ja gwa anu an nadhom, ja ma'id anu e'apoy na. Ja nungwingigwingi ti hehellong. Nungwingigwingi ja gwa han apoy hichi pfuludna an achawwi. Ja empacheh Pfukhan ja i na khun hingiton ja tinnig na hichuy achaan chi apoy.

Unagkhu immuy ja un hi Emmamata"on hichin khun mun'apoy an otong chi apoy na. Immuy ja enggwangar na ja enggwangar khuh Emmamata"on. Ja inalin Emmamata"on hi, "Ngachan ni epfakham hiton takhu?" Ja nunchiyyat na chin mata na an o'otongan. Temma'ot hi Pfukhan ja impfugnuđ na. Unagkhu na'amtang ja numpfangpfangngad ja inali na hi, "Ijalim adni' Emmamata"on hay e'apoy u ti nan ma'id oh'ohbah apoy ja tan achiya' munhaang." Inalin Emmamata"on hi, "Aa, hot chugwagwaom ay ni pantaw." Pfimmangon anu ja inchat na chin ek'ekeng na an khun mumpfala. Inali na hi, "Tayya, muti epfangngad mu hitay ek'ekeng u ti hijay nepa'agwan tay apoy." Allon Pfukhan hi, "Aa, epfangngad u." Ja allon Emmamata"on hi, "Epfangngad mu hi magwiit." Ja inalin Pfukhan hi, "Aa".

Unagkhu nagwiit ja ma'id epfangngad na ti nagpfu. Khimpfu na ti unagkhu nun'apoy ja intongo nah chin ek'ekeng ja nalichuwana ja agkhuy na inaan. Ja immuy hi Pfukhan ay Emmamata"on ja allon Emmamata"on hi, "Chah chin ek'ekeng u?" Inalin Pfukhan hi, "Khenong

adni' ta uja' hingiton ti nan nagpfu." Inalin Emmamata"on hi, "Ikhad a ken un mu uy khimpfu hini ek'ekeng u. Parkham mangkay. Parkham hini ek'ekeng u un mu uy khimpfu." Ja allon Pfukhan hi, "Ngay ngachah ay chita chi pamallog u ay nuy ek'ekeng mu?" Inalin Emmamata"on hi, "Aa, muti ngay e'ek'ekeng u hotti epfangngad mu." Ja inalin Pfukhan hi, "Khenong ken ta ija' maningit." Ja empacheh Pfukhan ja inalin Emmamata"on hi "Epfangngad mu hi magwiit." Ja inalin Phukhan hi "Aa."

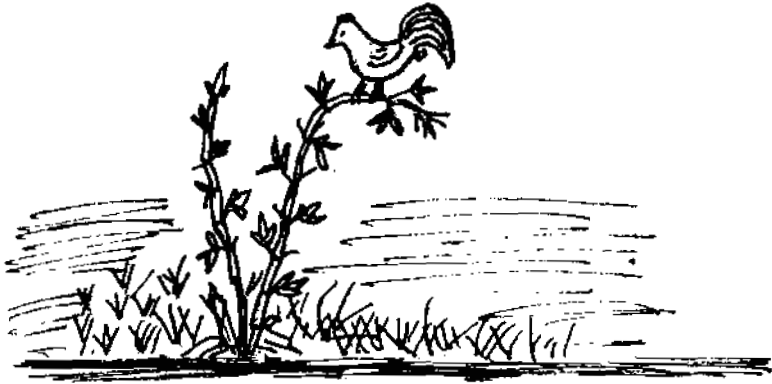
Nagwi'gwiit ja numpfangngad ja inali na hi, "Mu ma'id ay chita angnge epfangngad u ti nagpfu." Ja inalin Emmamata"on hi, "Hot ichugwagwam hini ngamoy mu." Ja inchugwagwa na anu hichin ngamoy na ja penotnan Emmamata"on hi chin ikhid Pfukhan. Ja numpfalnon Emmamata"on hi apoy.

Unagkhu nagwiit ja immali khuh Pfukhan ja inalin Emmamata"on hi "Chadmah chin ek'ekeng u?" Inalin khuh Pfukhan hi "Mu ma'id ay chita hotti ngay mah ato'?" Inalin Emmamata"on hi, "Hotti ichugwagwam khuh hini

ohan ngamoy mu." Inchugwagwa na anu khuh chin agwana ja penotnana ja ma'id ken ngamoy Pfukhan. Numpfanggad hi pfallay cha ja numpekheng.

Ja gwa an magwa'ah ja inali nah chin agwitan hi, "Umuy a adni' ta im pfakhaan cha Pangorchihon ay Pangodjagwon ti tan matoja'." Ja allon chin agwitan hi, "Aa." Tenomnong chin agwitan ja immuy hichi ad Er'eleng ja numpatto' hichin hakogwagwit chin agwajan ja allonay, "Kokkokokooook, gway chah immali heto ay cha Pangorchihon ay Pangodjagwon?" Ja allon chin takhu an gwa ay chuy pfallay an negpong ay chi agwajan hi, "Anagkha ta umali a hina hiton agwitan?" "Gwacha chah hi Pangorchihon ja hi Pangodjagwon heto?" Ja inali chay, "Ma'id hotti tamajap a ta umuy a hichi pangerna an pfuludna."

Ja temmajap chin agwitan ja immuy ja allonay, "Kokkokokooook, chah cha Pangorchihon ay Pangodjagwon heto?" Ja inali cha hi, "Ma'id cha an gwacha cha ad Allagwitan."

Ja tenomnong khu chin agwitan ja numpatto' chin hakogwagwit chi agwajan ja nunkokokokook anu ja inali na hi, "Gwacha chah heto cha Pangorchihon ay Pangodjagwon?" "Aa, gwahto cha." Ja nachad anu ay chi pfopfong ja allon cha Pangorchihon ay Pangodjagwon hi, "Ngachan ni epfakham hiton agwitan?" Inali na hi "Uma aju adni' ti nan matoy hi Pfukhan an hahadchon cha'ju hichi pfallay ta'o." Inali cha hi, "Ti khenong ay chita angnge ti tan un mi khun tapan hitay orha hotti ipangulum ta umuy ah pfallay ta'o ta allom hi hahadchom hi magwiit hi mapujaw hot tuwoy cha ta ijali mi hitay chotag."

Ja empacheh khu chin agwitan an tenomnong ja immuy ja numpatto' chin hagpaw ja allona hi, "Kokkokokook, ja allon cha hi umali cha hi magwiit hi mapujaw hotti hahadchom."

Ja nun'ingwiit anu ja immangot cha Pangorchihon ay Pangodjagwon hi pfallay cha ja inali cha hi, "Chad a mah Pfukhan?" Ja inali na hi, "Nah." Ja allon cha hi, "Chah hini ngamoy mu?" Ja empatikhaw nah chin ngamoy na an napotoolan. "Tayya atag an ma'id." Unagkhu na'antang ja inali na, "Niyya atag an immali aju. Hotti tayya mangkay an matoja'."

Ja amat hichi ja natoy anu hi Pfukhan ti hi Pangorchihon ja hi Pangodjagwon chi hehennod na. Ja angkhay.

AKHINNAJA AY ALIGKHUJON.

Anu hi Aligkhujon. Gwacha han ohan arkhaw ja nenomnom na an podhona an marhin. Hotti enala na chin pfangaw na ja chin hongot na ja empacheh na. Narpu hichi pfutajan amarkhaw ja enedchong na an umuy hichi alimhan amarkhaw. Ja hini nenomnom na ja hini mahhun an chakngana an pfallahang ja hija chi ahagwaona.

Unagkhu gwa hichi tongan chi acha ja gwacha han chengngor na an khun muntalanu an agwitan. Ja allonah, "Umuja' adchiya ay chuy. Nu khuh ni' han pfalay." Ja empacheh na an umuy ja chinakngana hichi pfalay ja tinnig na han pfupfay an marjaw chi nunchimmang ja khun mun'apfor. Ja empatang Aligkhujon chin pfangaw na ja inali na chi, "Uminuma' akkay hay chanum ju." Ja inalin chin pfupfay an hi Akhinnajah, "Ti aa kayku." Emponag na chin khuna ablun ja henongkhop hichi pfalay ja enala na chin ongot ja enehgwo' na chin pon'otanan. Engkhahad na ja inali na hi,

pon'otanan

ongot

"Tayya, hitay chanum ta uminum a. Ngay ngachan mu?" Inali na hi, "Ha'in hi Aligkhujon an narpu hichi pputajan amarkhaw."

Ja imminum hi Aligkhujon ja inumpfun ja inali na hi, "Tan una' immali an i maningit hi ija' ahagwaon, ja tan he'a ton nahhun an chinaknga'. Hotti podhom chah ta mun'ahagwa ta?" Ja inalin Akhinnaja hi "Ti aa kayku, muti khenong ta umali cha ama ay ina ta munhahapit ta'o nu podhon cha an mun'ahagwa ta."

Unot nahilip ja immali chin ammod
Akhinnaja ja ni'hapit hi Aligkhujon. Ja inali
na hi, "Tan una' immali ta ahagwao' hitay
empfalay ju." Ja inalin chin ammod Akhinnaja
hi "Ti aa un mu podhon." Ja allona hi,
"Podho', hotti mun'ahagwa ami ja epacheh mi
hi magwiit ta ijuy uh pfallay mi ti gwa an
khun cha munhakhana hana tatakhu ta en'anamot
u ayya hini hingito' an ahagwao', ja
namalinpin ami ken." Ja inalin chin ammod
Akhinnaja hi, "Ijuy mu, muti khenong ta
magwi'gwiit ja un aju umuy." Ja inalin
Aligkhujon hi "Ti aa."

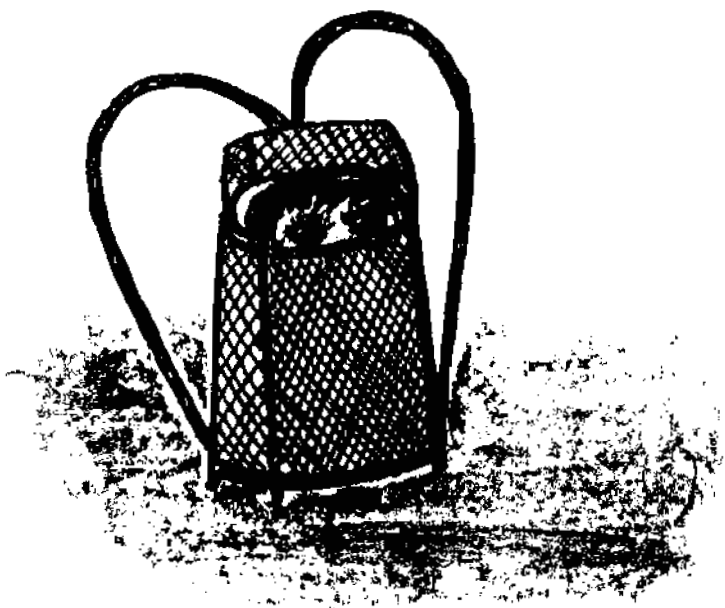
Nun'ingwi'gwiit ja nangan cha chin
nannanong. Ja khapo ta pfallahang ken hi
Akhinnaja ja achi podhon Aligkhujon an
chumalan ti maghitan. Hotti una enpfangaw
hija. Nunlopfong hi Akhinnaja hi maphod ja
nun'uynu chin pfangaw, ja enpfangaw
Aligkhujon. Ja inalin aman Akhinnajah,
"Tayya, epfarno' u hitay pfunguhan ay tay
partug ta, nu mungkeeng ayya hitay pfunguhan,
ja ma'annila an un mu inhakhigwalat hitay
empfalay u." Ja inalin Aligkhujon hi, "Aa."
Amat hichi, ja epacheh cha an umuy.

Empacheh cha Aligkhujon ay Akhinnaja ja inlahiyan cha han ohan pfuglay. Ja na'ugwaw hi Aligkhujon ja gwa han chinakngana an ohan pfupfay an timmungaw ja inalin Aligkhujon hi, "Mi'inum ta akkay hay enerpoh ju." Ja allon chuy pfupfay hi, "Gwacha, muti napoh, hotti umuy a hichi ah'ahpfuna ta alam ja gway enerpoh hachi uchumna." Ja inali na hi, "Umuy ami." Ja inalin chin timmungaw hi "Aa."

Empacheh cha ja immuy cha khu ay chi oha an pfuglay. Ja chinakngan cha han ohan pfupfay an khun mun'apfor ja khun munmoteer hichi mata na. Ja inalin Aligkhujon chi, "Mi'inum ta akkay hay enerpoh ju." Ja allona hi, "Aa, nu han enerpoh u an munlameh ti inchumallingan hini enerpoh u." Ja inpfuwat na hi Akhinnaja ken an pfinangaw na. Ja henongkhop gwot hi Emmamata'on, ja i na impau' chin enerpoh na an pfupfud. Ja inali na hi, "Aligkhujon, mu hongkhop a mah ta uminum a." Henongkhop hi Aligkhujon ja khun umin'inum hichin enerpoh Emmamata'on. Ja unot tinnig Emmamata'on an napfutpfutong hi Aligkhujon, ja khuna allon hi, "Tayya pay.

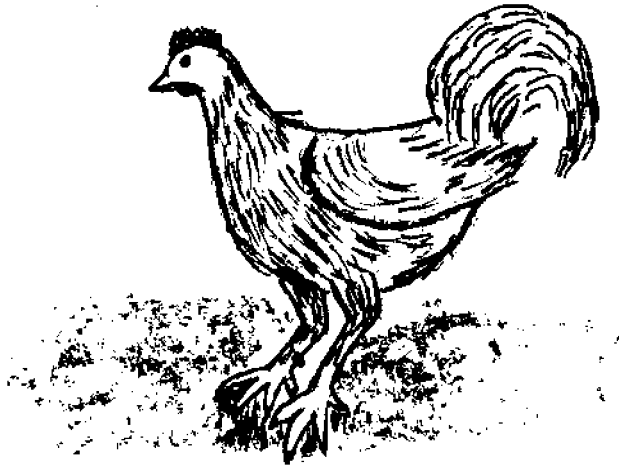
Uminum a, ti tan cho'or." Khuna pa'ipa'inumon
hi Alighujon, ja ingkhana an napfutong.

Ja khimmahad hi Emmamata"on ja impfughor
na chin pfangaw Alighujon, ja tinnig na hi
Akhinnaja hichi choharna. Ja impapfutay na hi
Akhinnaja ja nunho'or na. Inaana chin lopfong
na an napupukhit ja inaana chin lopfong
Akhinnaja an mapmaphod. Ja enlopfong
Emmamata"on chin lopfong Akhinnaja, ja
impilopfong na khuh chin lopfong na ay
Akhinnaja. Ja nun'uyunu hi Emmamata"on chin
pfangaw Alighujon.

Ja amat hichi, ja unagkhu najahjah
hichin pfinutong Aligkhujon, ja khimmahad, ja
inali na hi, "Anad ay chita an chan naha"ad?"
Ja inali na hi, "Ekharkhalagkhar u an umuy ta
achi ami madhoman ay tay chalan." Empfangaw
na hichin pfangaw, ja inali na hi, "Anagkha
hitay pfangaw ta machamot?" Ja inalin
Emmamata"on an gwa hichi choharna hi
"Khangayna ti nan un mu intata'chug hijaot un
chimmamot hitay hena'pfatam, hotti i ta
gwot." Ja empacheh cha ja empfangaw na ken
hichin machamot an pfangaw ja empacheh na an
umuy.

Ja mungkeengot hichin pfunghuan an
empfarno' chin ammod Akhinnaja chin partug.
Ja inalin chin ammod Akhinnaja hi,
"Angkhaynana an inhakhigwalat Aligkhujon hi
Akhinnaja!" Ja inali na ay chin agwitan hi,
"Umuy a ta im hingiton hi Akhinnaja ti tan
inhakhigwalat Aligkhujon ti tan omod an
mungkeeng hitay empfarno' u an pfunghuan."
Amat hichi, ja impipfoong na chin lanob ay
chi agwitan. Inali na hi, "Hijah tay chi ijuy
mu, ja empelanob mu ay Akhinnaja hot
matakhu."

Ja amat hichi, ja immuy chin agwitan, ja tenomnong. Ja immuy ay chi pfuglay an negpongan chin pfalay Emmamata"on. Ja tinnig na hi Akhinnaja an nehaha'mang chin hapang chi ajiw an entapar ken Emmamata"on. Ja nun'opah chin agwitan ja enala na hi Akhinnaja ja lenonob na. Pinitlo na an lenonob hi Akhinnaja ja unagkhu lahna ja khun mumpfangngad chin hochohchan Akhinnaja. Ja empelanob na khuh chin agkhuy an lanob, ja pfimmangon hi Akhinnaja. Ja empelanob na pay chin uchumna an lanob, ja chimmalan mahpay hi Akhinnaja. Ja amat hichi, ja inalin chin

agwitan hi, "Mumpfangngad ta hichi pfallay cha
amam ti tan i chi'a inhakhigwalat ay
Aligkhujon." Allona hi, "Achi an mangunucha'
ta ija' alaon hini hengheng u ja chin lopfung
u ja una' mumpfangngad."

Ja amat hichi ja tenomnong khu chin
agwitan. Ja numpfangngad hi pfallay cha chin
ammod Akhinnaja ta i na ken ipa'innila an
nummahu hi Akhinnaja.

Ja amat hichi ja hi Akhinnaja ja
empacheh na an mangunud ay chuy ene'engwon
Aligkhujon an ene'edchong na ay nuy pfutajan
amarkhaw. Unot pfimmutay ay chuy oha an
pfuludna, ja enamang na hi Aligkhujon an khun
mangti'id ay chin machamot an enhape'eng na
an hi Emmamata"on. Ja inumpfun hi Akhinnaja
ay chuy panpantoto' chuy pfuludna, ja inali
na hi, "Hachona', hadhadchona' Aligkhujon, ti
hi mangkay Emmamata"on hinuy empfangaw mu an
pfu'un hi Akhinnaja!" Nungwingi hi Aligkhujon
ja inali na hi, "Nga chah chuy ahighikha an
khun mangunud?" Ja inalin Emmamata"on an gwa

ay chi pfangaw hi, "I ta gwot, ti tan hukhit an khangayna hi chuy khun mun'u'uwai'. I ta ti tan hukhiti!" Amat hichi, ja empacheh cha khu.

Ja nalahin cha khu ay chuy oha an pfuludna. Ja ne'hagwang khuh Akhinnaja ay chi pfuludna an inlahiyan cha: Allon Akhinnaja hi, "An akhamoh kayku hi Aligkhujon an anong un ta khun mun'umun'ugwap an allon hi hachona' adni' ja achiya' hachon!" Ja amat hichi, ja inumpfun khu hi Akhinnaja ay chuy pfuludna, ja en'amang na khu an mun'uwai'. Inali na khu hi, "Hachona', hadhadchona' Aligkhujon. Ti pfu'un mangkay hi Akhinnaja hinuy empapfangngaw mu an hi Emmamata"on!" Inalin Aligkhujon hi, "Ngachan mu mah ton gwa ay tay pfangaw? Unchah pfu'un he'a hi Akhinnaja?" Ja allon Emmamata"on hi, "Ha'in hi Akhinnaja. I taot ti tan hukhit." Ja allon Aligkhujon hi, "Hot tikha' adchiya tugwali ta eto'gwab u ta tikha' nu he'a hi Akhinnaja." Ja enomchon gwot hi Emmamata"on chin tangob chin pfangaw. Ja unagkhu ipfughor Aligkhujon,

ja achi mipfughor ti khun ken mumpfitin ay
chuy tangob. Ja inalinot Emmamata"on hi, "I
taot numpay, ti tan maghitana'." Ja amat
hichi, ja inalin Aligkhujon hi, "Ti aa ken, i
ta." Ja empfangaw na khu ja khun umuy.

Ja gwa mahpay an mehnót chah chin pfallay
Aligkhujon. Ja enamang Aligkhujon hichi
pfallay cha an cho'or chin takhu an hohodchon
cha ken chin i'anamot na an ahagwaona. Ja
empacheh cha an khun umu'umuy. Ja unot gwa an
nalahin cha ay chi oha an pfuludna, ja
enamang khu Akhinnaja ja allona hi, "Ay inay
hi Aligkhujon an la'ahna ja achiya' tatagwa
ihi'ar an anong un allon hi hachona' ja achi
cha homod." Ja empacheh na khu an mangunud ja
khun mun'igwiggwilit an khun mangu'uwai'. Ja
allona hi, "Hachona', hadhadchona'
Aligkhujon, ti hi mangkay Emmamata"on hini
empfangngaw mu an pfu'un hi Akhinnaja!"
Chengngor Aligkhujon ja allona ay chuy
pfangaw hi, "Unchah he'a hi Emmamata"on?" Ja
allon Emmamata"on hi, "Pfu'un an ha'in hi
Akhinnaja, hotti i ta ti tayya an hukhit." Ja

inalin Aligkhujon hi, "Aa, me'atam ta." Ja empacheh cha ja khun umu'umuy hi Aligkhujon.

Ja ne'atam cha hichi pfallay cha. Ja inpfuwat na chin pfangaw ti gwa ken an munlallengot hija, ti nablay an nangpfapfangngaw ay Emmamata"on. Ja allon hachi tataku hi, "Ot ipfughor mu hadchiya ken hini pfangaw ta tikhan ta'o hini im pfinangaw an ahagwaom ti tayya ken an cho'or ami, ta mamalinpun ta'o." Ja unagkhu ipfughor na chin pfangaw ja achi mipfughor ti khun munpfimunpfitin hi Emmamata"on.

Ja gwachá gwot an pfimmutay chin pfuludna khu hi Akhinnaja an ahikhikha chin lopfung na an nakaykajot ti ken chin lopfung Emmamata"on chin enlolopfung na. Ja enamang Aligkhujon, ja allona hi, "Nga chah chuy ay chita an khun mangunud?" Ja immatunana an hi Akhinnaja ti anong ken un napupukhit chin lopfung na ja marjaw chi nunchimmang hi Akhinnaja an khun umali. Ja allona hi, "Anad ay chita an chuyya hi Akhinnaja. Un hijat

atag angnge un khun mun'amun'ali an hacho'.
Ja nga chah tay ija' pfinangaw?"

Ja amat hichi ja inali na hachi uchumna
an linala'e hi, "Umali aju adchiyya ta
ipfughor ta'o hitay pfangaw. Anah khuh un
la'ahna ja achi mipfughor." Ja nunlapchu' cha
ken chin tangob chin pfangaw. Ja unagkhu
nipfughor ja gwa an khun munmoteer chin matan
Emmamata"on. Ja inalin Aligkhujon hi, "At
anađ ay chita Emmamata"on, ta un he'a hitay
ija' chinamtan an kemho' agkhu un he'a hi
Akhinnaja." Inu'at cha hi Emmamata"on ja
enala cha ja i cha en'alad chin khun agwon
chin tatakhu. Chin ken hu'i na chi khun cha
pangcha'angan.

Ja immanamotot hi Akhinnaja ja gwa an
khun munlulluluwa an komi"ilah an allona chi,
"Chaadma chin lopfong u, inna Aligkhujon, ta
mumpfangngacha'? Anađ una' ay inhakhigwalat
ay he'a ton chalan?" Ja allon Aligkhujon hi,
"Agkhuy u atag anila, ti tan hi Emmamata"on
ton nun'ephod hi amat heto." Hotti enala cha

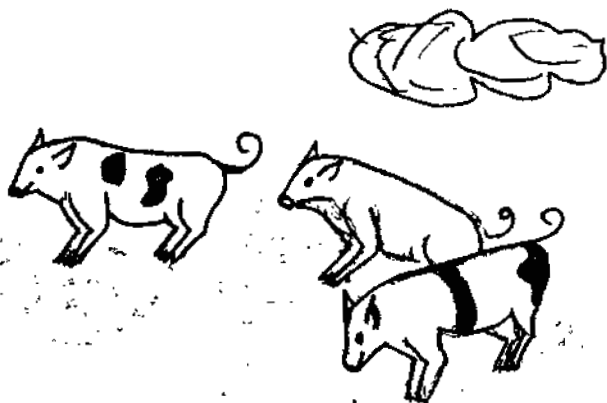
ken chin lopfong Akhinnaja ay Emmamata"on, ja
impilopfong cha khu ay Akhinnaja. Ja amat
hichi ken. Ja khapu ta cho'or chin takhu an
hohohodchon cha hi Aligkhujon ja
nun'ingwi'gwiit ay chi ne'ataman cha ja
namalinpin cha ken. Inalin Aligkhujon hi, "Ti
ituloy ta ken an mun'ahagwa, ti unchah ha'in
chi nanghakhigwalat ay he'a an un hi
Emmamata"on. Hotti chuyya an enephod ta'o hi
alad hi Emmamata"on. Hijah chuy chi pfalloh
tay i na enat an nunpfalin hi alad, ta
poncha"angan ta'o hichuy hu'ina ti anagkha
tugwali ta i chi'a nunho'or ja tan emmat heto
hitay pfaat u."

Amat ken hichi, ja cho'or chin takhu.
Hotti hi ayya Akhinnaja an gwacha hichin
pfinagkhang an pfinaluna an inirpu na hichi
pfalay ama na. Ja inali na hi, "Hotti hay
aton ta'o, ja ittugwan ju hay hachi
aparjuparju' hi chanum." Ja in'uy na chin
hennohha an pfinagkhang ay chi parju'.
Unagkhu la'ahna ja oh'ohha chin pfokah an
nun'itto na ja napnu hichin aparjuparju' hi

ma'an. Amat hichi khu, ja enala na khuh chin i"i"itang an nakhodkhod an pfapfuy. Ja inali na khu hi, "Chamman ju khu hay hato uchumna an aparjuparju' ta ehaka"ang ta'o hini ihcha ta'o." Initto na khuh chin i"i"itang an nun'akhodkhod. Ja unagkhu limmugwag chin chanum ja la'ahna ja napnu khuh chin parju' hi nun'akhodkhod hi pfapfuy. Amat hichi ja nun'aloto chin enhaka"ang cha. Ja khun ken allon hay hachi tatakhu hi, "Anad ay chita hitay ahagwan Aligkhujon an marjaw chi nunchimmang, ja cho'or khu hiton at'atona ti chiyya an un oh'ohha chi pfokhah an initto na, ja napnu hichuy parju'. Ja oh'ohhah chi nakhodkhod an initto na ay chuy parju', ja napnu khu hi ahotachotag." Amat ken hichi ja henacha cha chin pfapfuy ja tenorgwa' cha chin ma'an, ja nangan hachi tatakhu. Ja achi mapmapoh chin chotag.

Amat ken hichi ja nun'ugnan hachi tatakhu chin cho'or an chotag cha ja nun'i'anamot cha hichi nunhitogwan cha chin enala cha hichi pfalay cha Aligkhujon ay

Akhinnaja. Unagkhu nun'akak chin takhu an
gwacha cha hichi chalan cha ja immuchan. Ja
numpfalin chin chotag hi a'inlu'inlum.

Hijah tay chi ang'angonohna ken, ja
angkhay.

AKHINNAJA.

Anu cha Pfukhan ay Aligkhujon an hempfalay cha. Ja gwa han oh'ohha an empfalay cha an hay ngachana ja hi Akhinnaja. Gwa han ohan arkhaw ja inalin Aligkhujon ay ahagwa na an hi Pfukhan hi, "Tumungaw a ta umuja' muntamu." Ja timmungaw hi Pfukhan ay Akhinnaja. Ja gwa an maha"ad, ja inali na hi "Muntabtabla' a, inna Akhinnaja, ay tay khujuchan ta uja' munhaka"ang ti umali hi amam ja ma'id anun ta'o." Ja teneynana chin unga an gwa an khun muntabtabla' ay chi khujuchan hichi cholah.

Ja unagkhu na'na"amtang ja naloh hi Pfu'pfu"at ja tinnig na hi Akhinnaja an khun mun'amoh. Ja inali na hi, "Totototooot. Umali a ta mun'abpfa ta, inna Akhinnaja." Ja inalin Akhinnaja hi, "Angnga' ni', ti nan atattata'ot hinuy chutchut mu nan nachutchutan hini khatud mu." Inalin Pfu'pfu"at hi, "Totototooot. Podhom akkay ni' muti ma'ma"atong hitay khatud u ta mi'jali

ay ha'in hichi pfallay u ta tikhagwom hini mapmaphod an pfallay u." Ja allon Akhinnaja hi, "Angnga' ni' ti atattata'ot hinuy khatud mu an nachutchutan." Ja inalin Pfu'pfu"at hi, "Totototooot. Epacham akkay ni' an mi'abpfa an ma'ma"atong hitay chutchut u." Ja inalin Akhinnaja hi, "Aa, kayku." Ni'abpfa hi Akhinnaja ay Pfu'pfu"at ja entagtag Pfu'pfu"at hi Akhinnaja ja incha'utcha`utut na hichi ot'otor chi acha.

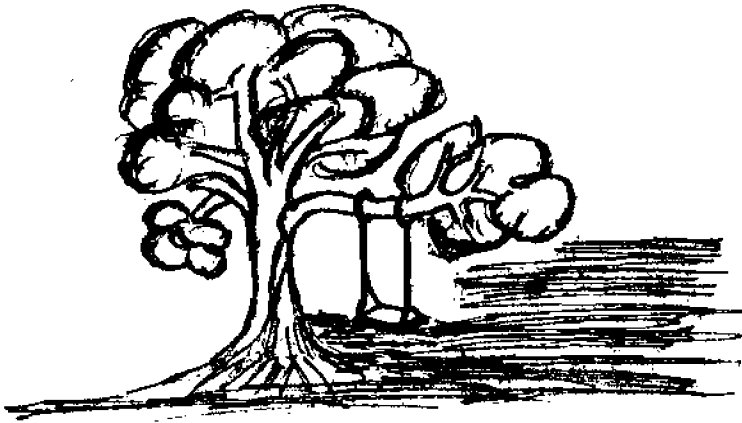
Unagkhu khimmahad hi Pfukhan ja inali na, "Chadmah chin unga? Nga khu nuy nanglajaw?" Ja unot naha"ad ja immali hi ahagwa na an mangan, ja inali na hi, "At chah hi Akhinnaja?" Ja allona hi, "Innu, una'agkhu henongkhop an munhaka"ang ja unagkhu khimmahad ja ma'id." Ja allona hi, "Haw he'a pay hiton hi Pfukhan ngay i mu enat chin unga?" Chun hijat un a tumungaw ta un mu titigkhan?" Ja allona hi, "Hija numpay, an tan agkhuy u tinnig. Ja allo' agkhu ta an khun mun'amammoh ja una'agkhu khimmahad ja ma'id." Ja inkhimoh Pfukhan an komilah.

Ja inalin Aligkhujon chin nun'ingwi'gwiit hi, "At ngay chamchamma aton? Unchah la'ahna ja inkhimoh an tumungaw an munnomnom ay chuy unga an na'utaw? I taot ta i ta muntamu." Ja amat hichi, ja empacheh cha an i muntamu chin pajaw chah chi ad Na'oli'lipan.

Ne'atam cha Pfu'pfu"at ay Akhinnaja hichi pfallay na hichi ot'otor chi acha. Ja inalin Pfu'pfu"at ay Akhinnaja hi, "Tayya han

pfalay u. Hitay chi pihihittugwan ta. Ja an
 amin hini mahapor mu ja allom ay ha'in ja an
 amin hini podhom an ihcha ja allom ay ha'in
 hot ipapfutay u." Ja gwa khu an naha"ad ja
 allon Pfu'pfu"at ay Akhinnaja hi,
 "Totototooot, chad a mah Akhinnaja? Ngay
 podhom hi ihcha? Hay iklug wenno hay manu'
 wenno hay pfapfuy?" Inalin Akhinnaja hi, "Hay
 iklug chi podho' hi ihcha." Ja inali na hi,
 "Totototooot umuy a ay chuy partug ta
 munhapu'iig a ay chuy gwachaan hachi tani"i
 an holo'; hot gwacha han iklug ja enalam. Ja
 in'alim ta ehaka"ang u ta ihcham." Pfimmutay
 hi Akhinnaja an nuntatagkha'i ja nunhapu'iig
 na chin gwachaan chi holo'. Chinakngana chin
 cho'or an iklug ja pinnu na chin tagkha'i. Ja
 inhikhop na ja enhaka"ang Pfu'pfu"at ja
 penangana Akhinnaja. Ja nabhug ti cho'or chin
 inihcha na an iklug.

Ja tinnig Pfu'pfu"at an ma'id at'aton
 Akhinnaja ja inali na hi "Hot khegkhenong a
 ta uja' mun'ephod hi ayyud ta gway
 pon'ay'ayyucham." Enalan Pfu'pfu"at chin
 ugway ja i na enkho'od ja enephod na hi

ayyud. Ja inali na ay Akhinnaja hi,
"Totototooot. Umali a Akhinnaja ta mun'ayyud
a ti tan enephod u han ayyud mu." Immuy hi
Akhinnaja ja nun'ayyud. Empawah na an
mun'ayyud ja unagkhu empawah na an mun'ayyud
ja tinnig na an gwacha cha ama na ay ina na
an khun cha munhu'hu'loy chin pajaw cha hichi
ad Na'oli'lipan. Engwahay Akhinnaja an
mun'uwai' ja inali na hi, "Chidchuuujaaa,
chidchuuujaaa, cha ama ay ina ad
Na'oli'lipan." Ja chengngor Pfu'pfu"at an
khun mun'uwai' hi Akhinnaja ja inali na hi,

"Totototoot. Achi a homerher Akhinnaja ti chonglon cha amam ay inam ja immali cha ja enala chi'a." Ja khemmegkhenong hi Akhinnaja, ja inkhimoh na an mun'ay'ayyud. Na'amtang khu ja impiggwa na an mun'uwai'. Ja enamang na khuh cha ama na ay ina na ja allon na hi, "Chidchuuujaaa, chidchuuujaaa, cha ama ay ina an khun cha munhu'hu'loy chin pajaw mi ad Na'oli'lipan." Chengngor Pfukhan chin khun mun'uwai', ja inali na hi, "Ngachan mu mah hiton umuwa'uwai' hina ot'otor chi acha?" Ja inalin Akhinnaja hi, "Ti ha'in chin empfalay ju an hi Akhinnaja an enlajaw Pfu'pfu"at ja toja' atag heto ot'otor chi acha." Ja inalin Aligkhujon ay ni ahagwa na an hi Pfukhan hi, "Ngachah agkhu nuy tatangngachom hichi acha, ta muntamu ta ti un hay hana ayya ja un hokhokin chi khajang." Ja chengngor Akhinnaja an inalin ama na an khajang hija. Empawah na khu an mun'ayyud ja inali na hi, "Pfu'uuna' pfu'uuna" atag hokhokin chi khajang an ha'in chin empfalay ju an hi Akhinnaja." Ja tenangad khu Aligkhujon ja inali na hi, "Aa ken kayku an niya an chin hapit Akhinnaja

hinuy." Amat hichi, ja empacheh cha an
inmanamot hichi pfalay cha ti nadhom.

Ja un khu chin nun'ingwi'gwiit ja inalin
Aligkhujon ay ahagwa na hi, "I ta ta i ta khu
muntamu ta alom ja ipigpiggwan nuy khun
mun'uwai'. Ja i ta tatagwa hiningit ta alom
ja un hi Akhinnaja." Ja empacheh cha khuh
chin nun'ingwigwiit ja gwacha khu an
nunkhagwa ja khun cha munhu'hu'loy chin pajaw
cha. Ja immuy khu Akhinnaja an mun'ay'ayyud
chin ayyud na ja enamang na khu an gwacha cha
ama na an gwa an khun cha muntamu. Ja
impiggwa na khu an mun'uwai'. Ja inali na hi,
"Haw inay, cha'ju ama ay ina an achiya'
ihi'ar." Ja tenangad khuh cha ama na, ja
inali na hi, "Ihi'ar mi he'a muti ngay aton
mi atag an umali ay ni gwachaam an tayya an
ma'id aton mi ti tan acha ja mi'id mapto' hi
agwun mi?" Ja amat hichi ja immuy hi
Pfu'pfu"at ja inali na hi, "Achi a numpay
tomleng Akhinnaja ti umali cha amam ja
inaw'agwit chi'a." Ja amat hichi, ja nakak
khuh Pfu'pfu"at ja inalin Akhinnaja hi,

"Pajuum un akkay atag mephod hay kurha ta gway agwun cha ama ay ina an umali." Unagkhu la'ahna ja nagwangan chin potaar ja chin acha ja nephod chin chalan. Ja inalin Pfu'pfaan ay Aligkhujon hi, "Ti chiyya mah an nagwangan hichi chalan hotti i ta adchiya ta i ta hingiton hini khun mun'umun'uwai'." Ja amat hichi ja nunti'id cha an hempfalay.

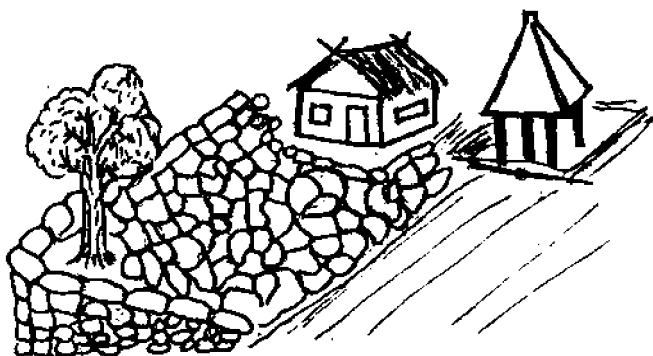
Khun cha muntimunti'id ja ne'atam cha hichi ot'otor chi acha ja chinakngan cha hi Akhinnaja an khun mun'ay'ayyud. Ja inalin Aligkhujon hi, "En achaw atag an toy aja hiton empfalay mi an ngachah chi nang'ali atag ay he'a heto?" Ja inalin Akhinnaja hi, "Innu, un naloh atag hi Pfu'pfaan at ja in'abpfaa' ja in'alija' heto." Ja allonaot hi, "Chadmah hini Pfu'pfaan at an nang'ali ay he'a heto?" Ja allon Akhinnaja hi, "Umuy ta'o akkay ni' ta i ta'o tikhan." Immuy cha ja chinakngan cha hi Pfu'pfaan at an gwa an khun mun'an'annichu. Ja inali cha hi, "Unchah he'a Pfu'pfaan at hini nang'ali ay tay empfalay mi heto?" Ja allon Pfu'pfaan at hi, "Aa, muti

achiya' adni' atag patajon ti un u enala hitay empfalay ju ti anad tugwali ta i ju tattaynan hina cholah? Ti mi'id mannig ja in'abpfa' ken; hotti achiya' patajon ti tayya hitay pfalay u ta ponpfalay tay empfalay ju." Ja inali cha hi, "Aa achi chi'a patajon hotti achi a toma'ot." Ja inali na hi, "Hotti chiyya atag an naha"ad ta mangan ta'o heto ja un aju umuy." Ja allon Aligkhujon hi, "Ti aa." Ja allona hi, "Ngay podhon ju hi ihcha? Hay iklug, manu', wenna hay pfapfuy?" Ja inali cha hi, "Ti ikhad a." Ja inalin Pfu'pfu"at hi, "Mumparti ta'o hi pfapfuy ta gway ihcha ju." Pfimmutay hi Pfu'pfu"at ja munjokajokajoka ja unagkhu la'ahna ja immali hachi cho'ocho'ocho'or an apfapfupfapfuy. Chimpap cha chin oha an inlum. Pinarti cha ja ingkhimoh cha Aligkhujon ay Pfukhan an mangan ti maphod chin pfapfuy an inihcha cha.

Ja amat hichi ja inali cha hi, "Hot agwiton mi akkay hitay unga." Inalin Pfu'pfu"at hi, "Achi ju agwiton ta podhon ju ayya ja immali aju heto ta un ta'o mehehetto

an amin." Ja allon cha hi, "Achi ami ken ti ngay mannig chin pfalay mi ja ngay manamuwan chin pajaw mi ad Na'oli'lipan?" Ja amat hichi, ja empacheh cha chin nahilip ja teneynan cha hi Akhinnaja hichi ot'otor chi acha.

Ja unot umuy chi at hichi hi arkhaw ja gwa an lemmakkay hi Pfu'pfu"at ja anila na an gwa an matoy. Ja inali na hi, "Totototooot, chad a mah Akhinnaja? Ma'a akkay ni' ta gwacha han er'allo' ay he'a ti tayya an matoja'." Inali na hi, "Nu matoja' ayya, inna Akhinnaja, ja achiya' i etapar ay he'a. Ephocha' an ilupfu' ay chuy partug. Hotti inlupfu'a' ayya, hot umuy chi at hichi hi arkhaw hot gwacha han homangaw an ajiw ay ni lupfu' u. Ja achim li'ajon ja achim charhan hinuy an ajiw ta omotongan. Ja hinuy chi pangpfakhaam an amin hi mahapor mu. Hot pfumutay hini mahapor mu an epfakham ay ni ajiw." Ja achi tatagwa umuy chi at hichi hi arkhaw ja natoy hi Pfu'pfu"at. Ja in'uy na inlupfu' ay chuy partug.

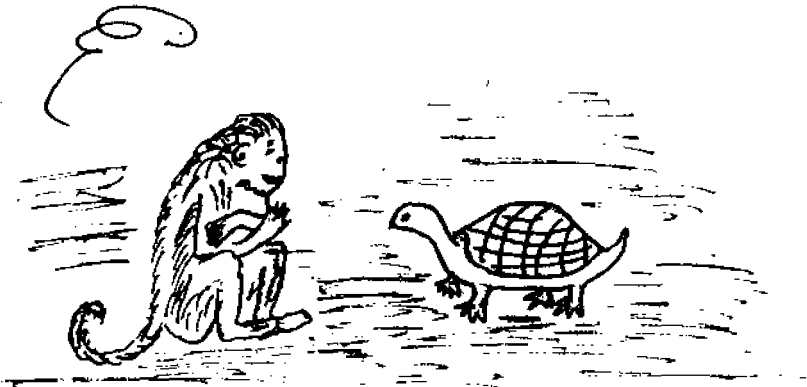

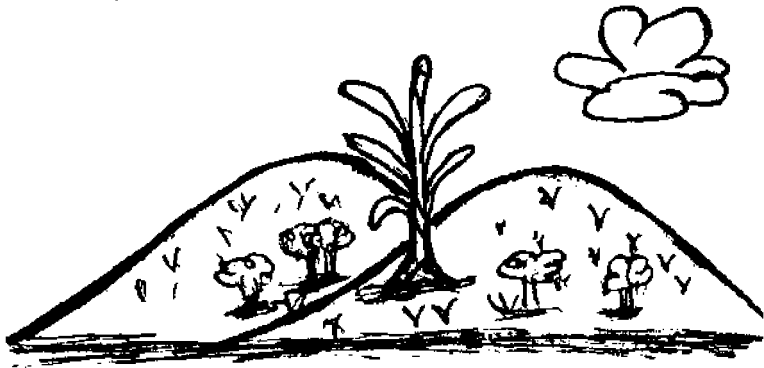
Umuy chi ohay pfulan ja gwacha han hemmangaw an ajiw ja emmotongan. Immuy hi Akhinnaja ay chuy ajiw ja ni'hapit ja penhod na an umihcha hi iklug. Ja inali na hi, "Mahapor u hay iklug hi ihcha'." Hon pfimmutay chin mahapor Akhinnaja. Mahapor na khu hi mapmaphod hi lopfong. Ja immuy chin ajiw ja inali na hi, "Mahapor u hay lopfong u hi mapmaphod." Ja pfimmutay chin maphod an lopfong na ja ingkhana an empakha na hichin maphod an otongan an pfallay na ja nephod.

Hotti hijah tay chi ang'angonah na an
hudhud Akhinnaja an pfimma'nang hija ti an
amin chin mahapor ja empakha na ay chuy ajiw
hon pfimmutay. Angkhaynana hini hudhud
Akhinnaja ay Pfu'pfu"at.

PFA"OR'OR AY TU'TU"AG.

Anu cha Pfa"or'or ay Tu'tu"ag. Gwa han ohan arkhaw ja inalin Pfa"or'or ay Tu'tu"ag hi, "Chad a mah, hiton khayyum u, an hi Tu'tu"ag? Ta i ta mangajiw ta gway itongo ta'o." Inalin Tu'tu"ag hi, "Ti aa." Amat hichi ja nuntunud cha Pfa"or'or ay Tu'tu"ag. Empacheh cha an umuy hichi pfuludna ta i cha mangajiw.

Ja agkhuy cha ne'atam ay chi omajan cha ja tinnig cha han pfalat ay chi ohan pfurpfulludna. Ja inali cha hi, "Alaon tah chi pfalat ta i ta itanum." Ja mumpolloh cha Pfa"or'or ay Tu'tu"ag nu ngay mahhun hi mangala ay nuy otchutna ti un ken oh'ohha. Hotti mahapor an pfonggwahon cha. Ja inalin Tu'tu"ag hi, "Ha" in hichi otchutna ta gway tupfu na." Ja inalin Pfa"or'or, "Ti aa atag ja ha" in ay chuy puuna." Ja amat hichi ja enoggwar cha chin pfalat ja pfinoggwah cha ja un gwachinonon ken hon impi'ug na chin itanum na. Ja in'uy cha ay chuy oha an pfurpfulludna ta intanum cha ja nakak cha.

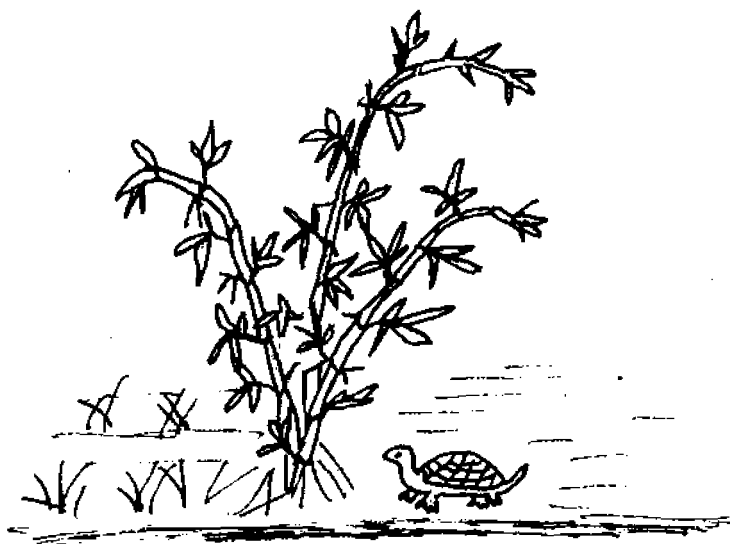
Immuy chi toloh arkhaw ja inalin
Pfa"or'or ay Tu'tu"ag hi, "I ta adchiyya ta i
ta tikhan chin intanum ta an pfolat."
Empacheh cha an umuy ja ne'atam cha.
Unchaagkhu i tinnig ja immugho' chin intanum
Pfa"or'or an gway lamot na. Ja chin pfolat
ayya Tu'tu"ag ja narngoy ti ma'id lamot na.
Ja amat hichi ja nakak cha.

Ja immuy chi ohah pfulan ja i cha khuh
tinnikhaw nu pfimmunga chin intanum
Pfa"or'or. Ja pfimmungaot chin pfolat
Pfa"or'or ja nalum cha. Ja inalin Pfa"or'or
hi, "Ha, ha, ha! Nalum chin pfolat u." Ja
komi"ilah Tu'tu"ag ti ma'id ken pfolat na ti
natoy. Ja inalin khu Pfa"or'or hi, "Inay
kayku, an ma'id anila' an omajat! Ma'id olog
u an i mangala ay chuy pfunga na." Ja inalin
Tu'tu"ag hi, "Ha'in mah chi omajat ti anila'
ta un u khun ituud hay anum." Ja inalin
Pfa"or'or hi, "Aa umuy a mah ta im alan."
Emmajat hi Tu'tu"ag ja allona hi, "Ha, ha,
ha! Ha'in chi omman hi pfolat!" Ja amat hichi
ja ente'a na gwot an omman ja titigkhan

Pfa"or'or ja inkhimoh na an umanu"u'mun. Ja allona hi, "Ti ituud mu mah hay pe"an u." Ja inalin Tu'tu"ag hi, "Angnga' ni'. Ma'id makay ituud u ti anu' an amin." Ja inalin khu Pfa"or'or hi, "Muti hinuy mah ni' karkaloppeh na ja intuud mu." Ja inalin Tu'tu"ag chi, "Angnga'. Ti unchah hitay karkaloppeh na ja un u achi pe"an?" Ja inalin khu Pfa"or'or hi, "Ti hinuy mah ni' nguhub na ja intuud mu ta pe"an u." Ja inalin khu Tu'tu"ag hi, "Angnga'. Unchah hitay nguhub na ja un u achi pe"an?" Pfimmungot hi Pfa"or'or ja allona hi, "Nga khuy ato' ay hija? Anaad una' achi pe'chatan hi pe"an u?" Ja immuy ja i nun'akhid hi lunu ja in'uy na inhukha ay chi puun chuy pfalat ja immuy nunhinop ay chi ongot.

Napoh chin pfalat ja khimmahad hi Tu'tu"ag. Unagkhu khimmahad ja nappfo' chin hu'i na. Nappfo' chin hu'i na ja khun munjamunjakjakengkeng. Ja immuy ja i inumpfun ay chi ongot ta aanuna chin netpfo' ay chin hu'i na. Unagkhu inumpfun ay chuy ongot ja

lenompfot chin igwit na ay chi nanabpfot ja enalat khu Pfa"or'or. Ja amat hichi ja unagkhu ento'gwab Tu'tu"ag chin ongot ja gawwacha hi Pfa"or'or an nunhihinop. Ja allon Tu'tu"ag hi, "Anagkha ta uja' hukhaon ay he'a? Titigkham ta nu aanu' hitay netpfo' ot patajo' he'a!" Ja amat hichi an gwan khun aanun Tu'tu"ag chin netpfo' ja lemmajaw hi Pfa"or'or.

Immuy ay chi ha an pfuludna ja nablay hotti inta'chug na ay chuy puun chi agwajan. Unagkhu na'na"amtang ja gwacha hi Tu'tu"ag ja allona hi, "He'a hi Pfa"or'or an i nanukha ay tay hu'i' ja im khu enalat hitay igwit u?" Ja enhaot Pfa"or'or an allona hi, "Pfu'un makay atag ti un akkay hay uchumna hi Pfa"or'or chi nangalat ay nuy igwit mu." Ja inalin Tu'tu"ag hi, "Anagkha ta mihihittay a mah?" Ja inalin Pfa"or'or hi, "Mihihittaja' ta immijah ayya ja najob hitay agwajan ja empachaor uh tay pfokhang u ta ma'ikhud hini chi'a na ." Ja inalin Tu'tu"ag hi, "Ha'in adchiyya ta pe'pacha'." Ja inalin Pfa"or'or hi, "Ti aa kayku." Ja hehehennod cha ta immijah. Ja gwa an najob chin agwajan ja in'uy Tu'tu"ag chin pfokhang na an i epachaor ay chi agwajan. Ja na'ipit chin pfokhang Tu'tu"ag. Ja empacheh khuh Pfa"or'or an lomajaw.

Ja amat hichi ken, ja allon Tu'tu"ag hi, "Chaamah khu ni' hi Pfa"or'or an una' i lahlalahan ti tan i na'ipit hitay pfokhang u?" Inunud na hi Pfa"or'or ja immuy ay chi

oha an pfuludna ja chinakngana. Ja inali na hi, "He'a man hini nangali un u i epachaor hitay pfokhang u ay nuy agwajan ti tan i na'ipit?" Ja enhaot khu Pfa"or'or an allona hi, "Pfu'un makay atag ha'in ti un akkay hay uchumna hi Pfa"or'or ti tan un u pfabpfantajan hitay hili an intanum u ti nan un cho'or hini maloh hon enala cha." Ja allon Tu'tu"ag hi, "Ngay pe'apjaan tay hili?" Allon Pfa"or'or hi, "Hijah tay mah hinuy khun cha e'akhah hi monnengneng an mata." Ja allon Tu'tu"ag hi, "Ijam akkay mah ta e"apja' ay tay mata' ti tan un umani'ini'." Ja allon Pfa"or'or hi, "Ti aa kayku." Ja amat hichi ja enalan Tu'tu"ag chin oha an nalum an hili ja inipchit na chin mata na. Ja napa'itan ja ma'id atona an tumikhaw. Ja empacheh gwot khu Pfa"or'or an lomajaw.

Punnamugwana i pangolahan Tu'tu"ag chin mata na ta ma'aan chin pa'it na. Ja nangunud khuh ta i na hingiton hi Pfa"or'or. Khun umu'umuy hichi pfuludna ja chinakngana khu hi Pfa"or'or an gwa an inu'umpfun chin puun chin

ajiw an nenegpong ay chi gwanggwang. Ja allona hi, "Unchah he'a hi Pfa"or'or an nangali an hiliija' hitay mata' ti tan napa'itana'?" Ja allon Pfa"or'or hi, "Pfu'un ti tan una' atag imma'ali ay tay ta hohodcho' ta pfimmutay ayya hini pfulan ja uja' enala ay chuy pohong." Ja inalin Tu'tu"ag hi, "Ha'in chi i mangala!" Ja allon Pfa"or'or hi, "Achi ti un oh'ohha hinuy pfulan ja achi' podhon an gway uchumna hi mangala. Hijaot un u i'ibpfun ta ha'in hi mahhun an mangala." Ja allon Tu'tu"ag hi, "Ngay i pangalaan ay ni pfulan?" Ja allon Pfa"or'or hi, "Nu madhom ja pfumutay hini pfulan ay chi gwanggwang hotti ay chi pohong chi i pangalan." Ja allon Tu'tu"ag hi, "Ha'in adchiyya chi i mangala ti ma'id olog mu an i mangala." Ja allon Pfa"or'or hi, "Ot hohodchon ta ta pfumutay ayya hini pfulan ja lemmatto' a ay chi pohong ta im alan hinuy pfulan." Unagkhu nadhom ja pfimmulan hichi ad uchu ja na'agwaan chin pfulan ay chi pohong. Ja allon Pfa"or'or hi, "Chuyya hini pfulan hichi ad chalom. Lomatto' a mah, Tu'tu"ag, ta im alan muti he" a ta ken

an chugwa." Ja allon Tu'tu"ag hi, "Aa." Ja enlatto' na ken ay chuy pohong an ad chalom. Ja narteng hi Tu'tu"ag ja ma'id ken i na enala hi pfulan ti un tugwali agwa chin tinnig cha. Ja madmachennor hi Pfa"or'or ti natoy hi Tu'tu"ag an khun mangumangunud an mamatoy ay hija.

Ja anghay.

